

ליקוטי מוהר"ן בפרשה - 107

פרשת 'ואתחנן' - ה'תשפ"ב / הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

מבוסס על ליקוטי מוהר"ן תורת צ"ט (ח"א)

לזכות לארץ ישראל אפשר רק בכח 'מתנת חנים' / גם תפילות שלא נענו, כשיתפלל טוב כל התפילות יעלו יחד / הסיבה שמשנה רבינו מרבה כל כך בתפילה על ארץ ישראל / משה רבינו הוא בחינת 'דעת', ורצה לבנות מקדש שהוא 'דעת' / מה שייך נחמה הרי עדיין לא נבנה בית המקדש / הנחמה כשיודעים שבזמן החורבן היה גם חסד גדול מאת ה' / שפר חמתו על העמים והאבנים / על ידי שתיקה עולים לעולם המחשבה / מבח השתיקה של משה יהושע יכל להנחיל את ישראל / עיקר מעלת שתיקת משה כי באה אחר תקט"ו תפילות / שתיקת משה היא בחינת המקיף של נחמו נחמו עמי / הנחמה שבט"ו באב / עשרה סוגי אהבה שבקדושה - שמתעוררים בט"ו באב ויה"כ / אהבת בית המקדש, אהבת החכמה, תשובה מאהבה / אהבת ה', אהבת הרב, אהבת התלמיד, אהבת תורה / אהבת הבנים, אהבת אשתו וישראל, אהבת ארץ ישראל / יחוד האהבות הנ"ל בעשר ספירות / האהבות שמתעוררים ביום הכיפורים / אהבת ישראל היא תוצאה מאהבת ה' / אהבת התורה המתגברת ביום ט"ו באב / גם אהבת ארץ ישראל מתגברת ביום ט"ו באב / אהבת המקדש שייכת גם ליום כיפור וגם לט"ו באב / אהבת חכמה ותשובה מאהבה שייכת ליום כיפור / אהבת הרב והתלמיד, אהבת תורה - לט"ו באב / אהבת הבנים - לט"ו באב ויום הכיפורים / שידוך שמכריזים מהשמים וזיווג לפי מעשיו / החילוק שבשורשי הנשמות בין זיווג ראשון לשני / מהו זיווג ראשון ומהו זיווג שני / יום כיפור - זיווג מן השמים, ט"ו באב זיווג לפי מעשיו / הזיווגים בזמן שלנו שכולנו מהרבה לגלולים הם זיווגי ט"ו באב / בפרטות הנשמות המגולגלות יש גם זיווג ראשון וגם שני

לזכות לארץ ישראל אפשר רק בכח 'מתנת חנים'

א. 'שבת נחמו' ופרשת ואתחנן באים תמיד אחרי תשעה באב, וגם יש את יום ט"ו באב, שבו יש שמחה גדולה. וצריך להבין איך הענין של ט"ו באב הוא תיקון לענין של חורבן בית המקדש שהיה בתשעה באב. כתוב בפסוק (דברים ג, כג): 'וְאַתְּחַנֵּן אֵל ה' פַּעַת הַהוּא לְאָמֹר - אומר רש"י: "אין חינון... אלא לשון מתנת חנים". משה רבינו הבין שכדי לזכות לארץ ישראל - צריך לבקש דוקא במתנת חנים. וכמבואר בדברי רבינו (תניינא תורה ע"ח), ארץ ישראל זה דבר כל כך גבוה, שאפשר להשיג אותה רק על ידי האוצר הגדול שנקרא 'אוצר מתנת חנים'.

אמנם רש"י אומר: אע"פ שיש לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים, אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנים, ע"כ. ומשמע שזו הסיבה שביקש במתנת חנים. מ"מ בפנימיות, כך הוא, שארץ ישראל אפשר לבקש רק במתנת חנים. והראיה, שאם הטעם רק משום העונה של הצדיקים, הרי שדרשה זו שייכת בכל מקום, ולמה נכתבה דוקא כאן בענין ארץ ישראל, אלא שבא ללמד שארץ ישראל דוקא אי אפשר להשיג רק 'במתנת חנים'.

גם תפילות שלא נענו, כשיתפלל טוב כל התפילות יעלו יחד

ב. כתוב במדרש (דברים רבה יא, י), שמשנה רבינו התפלל תקט"ו (515) תפילות כמנין 'ואתחנן', ולמרות כל התפילות הרבות של משה הוא לא נענה. רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה צ"ט), שלומדים מכאן: שאפילו שאדם רואה שהתפילה שלו לא מקובלת, ימשיך להתפלל ולא יתייאש. וכמו שמשנה רואה שהוא מתפלל הרבה ולא נענה, ובכל אופן הוא ממשיך ומתפלל. ואומר רבינו שבאמת אין שום תפילה שאובדת, וכל תפילה שהתפללת נכנסת לאוצר, וברגע שיש תפילה אחת טובה, היא מעלה את כל התפילות, וכל התפילות מתקבלות בבת אחת. ולכן אומר רבינו שאדם יתפלל אפילו כשלא זוכה להתפלל בדבקות, כי בסוף כשיזכה להתפלל תפילה אחת בדבקות כמו שצריך, ואז יעלו כל התפילות יחד.

ועל פי דברי רבינו יש להסביר, שאם משה רבינו היה מתפלל את התפילה התקט"ו היא היתה מתקבלת עם כל התפילות הקודמות. ולכן הקב"ה אמר לו (דברים ג, כו) "רַב לָךְ אֵל תוֹסֵף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד

בְּדַבַּר הַזֶּה". כי ודאי כל תפילה של משה היתה שונה מחברתה, בדברי ריצוי ושבח אחרים, ואם היתה עולה התפילה האחרונה, היו עולים עמה כל התפילות שהתפלל עד עכשיו, והיה נעשה תיקון נפלא. אלא שה' ית' רצה אחרת, שמשנה רבינו לא יכנס לארץ ישראל, וכמבואר בחז"ל.

הסיבה שמשנה רבינו מרבה כל כך בתפילה על ארץ ישראל

ג. וצריך לבאר מה הסיבה שדוקא על ארץ ישראל משה רבינו כל כך הירבה בתפילות. וכתוב בספרים שהמטרה שמשנה רצה להיכנס לארץ ישראל, בשביל שהוא בעצמו יבנה את בית המקדש. כי משה הוא בחינת 'דעת', כמו שכתוב (דברים ד, לה): "אַתָּה הָרָאָת לְדַעַת פִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מְלַבְדּוֹ, וכיון שמשנה רבינו הוא בחי' דעת לכן הוא רצה לבנות בעצמו את בית המקדש שג"כ בית המקדש הוא בחינת 'דעת'.

משה רבינו הוא בחינת 'דעת', ורצה לבנות מקדש שהוא 'דעת'

ד. וכך רבינו אומר (ליקוטי מוהר"ן תורה ו' אות ז), שבית המקדש הוא בחינת ה'דעת' ומשה רבינו הוא בחינת דעת, ומובא בגמרא ברכות (דף לג.) "גדולה דעה שניתנה בין שתי אותיות, שנאמר (שמואל א' ב, ג) "אֵל דַּעוֹת ה'". 'אל' זה שם קודש, והוי"ה זה שם קודש, ובאמצע יש 'דעת'. עוד כתוב (שמות טו, יז): "פַּעֲלֶתְ הוֹי"ה מִקְדָּשׁ אֲדָנִי פּוֹנְנֵי יְדִיךָ", יש שם הוי"ה לפני המקדש, ושם אדנ"י אחרי המקדש. ואומרת הגמ' על זה: 'כל מי שיש לו דעת כאילו נבנה בית המקדש בימיו'. והיות שמשנה רבינו הוא בחינת הדעת הכי מתאים שהוא יבנה את בית המקדש, ולכן רצה מאוד להיכנס לארץ ישראל.

מה שייך נחמה הרי עדיין לא נבנה בית המקדש

ה. ה'אור החיים' הקדוש בפרשתנו (דברים ג, כה) אומר שהסיבה שמשנה רבינו לא נכנס לארץ ישראל, זה בעצמו בגלל שהוא היה נכנס ובונה מיד את בית המקדש, ודבר זה לא היה טוב לישראל. ונבאר את הדברים: עכשיו יצאנו מיום ט' באב, ומיד אנחנו עוסקים בנחמה, ולכאורה קשה, על מה עושים נחמה, הרי עדיין לא נבנה בית המקדש?

התשובה: הרי יש גם לשאול מה שייך בכלל לנחם אבל, על מה תנחם אותו הרי יקירו אהובו נפטר, ומה שייך נחמה? אלא כשאנשים באים לנחם אותו, הם מדברים בשבח הנפטר, מספרים עליו סיפורים והרבה שבחים כמה היה צדיק, וכמה היה אדם טוב, וזה מנחם אותו, כי בזה האבל מביין שלנפטר עכשיו יותר טוב ממה שהיה לו כאן בעולם הזה, כי אם הוא עשה כאלו מעשים טובים הוא בודאי יזכה לגן עדן ועולם הבא, וזה מנחם את האבל מתי שהוא מביין שיהיה טוב לנפטר.

הנחמה כשיודעים שבזמן החורבן היה גם חסד גדול מאת ה'

ו. וזהו גם הענין של בית המקדש, יש לנו זמן של אבלות, שאנחנו צריכים להתאבל בשביל בניין בית המקדש, וכמו שאמרו חז"ל (תענית ל:) 'כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה', ואומר רבינו (ליקוטי מוהר"ן ח"ב) שיש עבודת ה' להתאבל ולבכות על חורבן בית המקדש, וע"י האבלות והבכי הקב"ה בונה עם הדמעות שלנו את בית המקדש. וכעת סיימנו את העבודה של האבלות והבכיה, ועכשיו אנחנו צריכים להתנחם. ואיך אנחנו מתנחמים? הנחמה שאנו מבינים שיש משהו טוב כביכול גם בחורבן בית המקדש.

ספר חמתו על העצים והאבנים

יותר למטה). רבינו אמר שתכלית המעלה בדרי למעלה, זה שהם יוכלו להאיר בדרי למטה, גם במקום השאלו תחתיות ותחתיו, וזו שלמות ותכלית הבחינה של 'דרי מעלה'.

ולפי' אומר הקב"ה למשה, אם אתה נכנס לארץ ישראל, ותבנה את בית המקדש וכו', ההארה שלך תהיה רק בדעת, ואז לא תהיה 'איתפשטותא דמשה' שבכל דור ודור כמו שצריך, לא יהיה את הבחינה של 'משה משיח' בגאולה האחרונה. כי תשאר רק במדרגת 'דעת', אבל על ידי שתשתוק, ותקבל את הגזירה שלי בלי שום הבנה ושכל, תוכל לעלות עד החכמה, ותוכל להשפיע גם ביהושע, וגם בדורות הבאים, עד שהגאולה האחרונה תהיה על ידך גם כן, וכל זה בזכות השתיקה.

אי אפשר להבין בשכל למה ה' לא קיבל את תפילת משה

י. כי באמת העונש הגדול על 'פגם מי מריבה', באופן שהקב"ה לא קיבל את תשובת משה ולא קיבל את תפילת משה, אף שמשם רבינו התפלל תקט"ו תפילות, אי אפשר להבין בשכל, כי הרי לעומת זאת כשמשם התפלל על עם ישראל, הוא זכה להציל אותם כמה פעמים. אלא שאת חטא מי מריבה אף אחד לא מבין עד הסוף בדיוק את הסיבה של החטא, הקב"ה לא סולח למשה על הפגם הזה, ולכן זה מקום של 'שתיקה' – בבחינת 'שתוק כך עלה במחשבה', ותשתוק על השאלה למה אני לא מקבל תפילתך.

והראיה הכי פשוטה שפגם 'מי מריבה' אינו מובן בשכל, היות שיש עשרות פירושים להסביר מה היה הפגם, זאת אומרת שהדבר לא ברור, ורק אם יש רק הסבר אחד – סימן שהדבר הוא ברור. ולכן אי אפשר לבני אדם עם שכל גשמי, להבין על מה השם יתברך כעס כל כך על משה רבינו, ונשבע שלא ייכנס לארץ ישראל. אלא שזה בחינת 'שתוק כך עלה במחשבה', כמו מה שנאמר על ייסורי רבי עקיבא, שמשם שאל את השאלה 'זו תורה וזו שכרה' כך גם בשאלה הזאת למה לא התקבלה תשובת ותפילת משה על מי מריבה, כי אלו שאלות שהן מ'החלל הפנוי' – שאין עליהן תשובה, והדרך היחידה היא רק לשתוק ולקבל את הדין.

עיקר מעלת שתיקת משה כי באה אחר תקט"ו תפילות

יא. אמרנו שבזכות השתיקה של משה, הוא עולה למדרגה גבוהה ונפלאה בספירת החכמה, אבל צריך לדעת שהוא הגיע לזה דוקא מכח שהתפלל כל כך, כי אם לא היה מתפלל כל כך, אלא רק מקבל את הדין ושותק, אף שזו מדרגה גבוהה ועצומה מ'מ אינה דומה מדרגה זו למי שצועק ומתפלל ומתחנן לקב"ה כמו משה רבינו, וברגע שהקב"ה אומר לו: 'רב לך' – הוא מיד שותק, ומקבל את הדין, שזו כבר שלמות שאין כדוגמתה.

שתיקת משה היא בחינת המקיף של נחמו נחמו עמי

יב. הסברנו שמקום השתיקה הוא בשכל עליון – ספירת החכמה, בחינת מקיף שאי אפשר להשיג בשכל גשמי. ובוז מתקשרת ההפטרה 'נחמו נחמו עמי', עם הענין של תחילת פרשתנו שאומר הקב"ה למשה "אל תוסף דבר אלי" – בחינת 'שתיקה'. כי חידוש רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה כ"א אות י"א) ואמר: 'נחמו נחמו' – זה בחינת 'מקיפים', 'מקיפים' – זה 'שכל מקיף' ואי אפשר להשיג אותו, וזה לא סתם מקיף, אלא 'מקיף דמקיף', לא רק המקיף הראשון שאני עוד יכול קצת להבין אותו מרחוק – שיש כזה דבר,

ז. וביאור הדברים: מובא במדרש (שחר טוב תהלים ע"ג, ג. הובא ברש"י ותוס' קידושין דף לא:) על הפסוק 'מזמור לאסף אלהים באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך שמו את ירושלים לעינים', וקשה כיון שהפסוק מדבר על חורבן בית המקדש, למה אמר 'מזמור', ולא כתוב 'קינה לאסף'? ועונה המדרש: שהשליך הקב"ה חמתו על עצים ואבנים ולא על ישראל. יוצא שע"י 'חורבן בית המקדש' אנחנו ניצלנו מכליה חס ושלום. ואם כן, נכון שבית המקדש נחרב, אבל אפשר לבנות אותו, אבל אם היתה ח"ו כליה, היה נגמר הכל. וזו הנחמה שלנו ב'שבת נחמו', לדעת שהיה גם חסד בחורבן בית המקדש, כי ע"י החורבן הקב"ה כילה חמתו בעצים ובאבנים.

מסביר האור החיים הקדוש, שזה גופא הסיבה שהקב"ה לא מכניס את משה לארץ ישראל, כי אם הוא היה בונה את בית המקדש, מעשה ידיו של משה רבינו לא היו בטלים, ולא היתה יכולה להיות בחינת הכפרה שהיתה ב'חורבן בית המקדש'.

יש חידוש שאמרנו שנה שעברה, שהענין של חורבן בית המקדש זה בחינה של 'סותר על מנת לבנות'. מה הכוונה? אדם שסותר בית בשבת, הוא פטור – כי כל המקלקלים פטורים. אבל אם הוא סותר על מנת לבנות, שהוא שובר קיר כדי לבנות באותו מקום קיר יותר טוב, הוא חייב גם על מלאכת 'סותר', כי תכליתה אינו לקלקול אלא לתיקון. בית המקדש השני שנחרב, היה בבחינת 'סותר על מנת לבנות' – את בית המקדש השלישי. וזו הנחמה שאנחנו מבינים, שדוקא בגלל החורבן יהיה לנו בית מקדש שלישי יותר טוב, וזו הנקודה שאנחנו מתבוננים בה בנחמה של 'שבת נחמו'.

על ידי שתיקה עולים לעולם המחשבה

ח. על הפסוק שאמר הקב"ה למשה רבינו: "רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה", הביא בליקוטי הלכות (נטילת ידיים לסעודה ו, א) את הגמ' במנחות (דף כט:) שמשם שאל את הקב"ה על יסורי רבי עקיבא, והקב"ה ענה למשה: 'שתוק כך עלה במחשבה'. רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה ס"ד באות ג' ה', ובתורה רל"ד) מסביר: 'שתוק' – כי ע"י השתיקה, כך עולים למחשבה. כלומר הקב"ה אומר לו: אני רוצה להעלות אותך יותר מהמקום שאתה נמצא – כי משה רבינו היה בדעת, וע"י השתיקה הקב"ה מעלה אותו לספירת החכמה – שזה מחשבה. וכמו שכתוב (אבות ג, ג) "סייג לחוכמה שתיקה".

וזהו שאומר לו הקב"ה: "רב לך אל תוסף דבר אלי", כלומר על ידי "אל תוסף דבר אלי" – בחינת 'שתיקה', תזכה ל'רב לך', למדרגה יותר גבוהה, אפילו יותר גבוהה מבינה שנרמזת בתבת 'לך' – שהם חמשים שערי בינה, כי תזכה לחכמה שהיא 'רב'. כי סייג לחכמה שתיקה, והיינו שתשתוק מלהתפלל על הדבר הזה.

מכח השתיקה של משה יהושע יכל להנחיל את ישראל

ט. ומוסיף ר' נתן, שמוזה שהפסוק אומר מיד (שם, כח): "וצו את יהושע וחקקהו ואמצהו כי הוא יעבר לפני העם הזה והוא ינחיל אותם את הארץ", למדנו שכל הכח שיהיה ליהושע להנחיל לעם ישראל את ארץ ישראל – היה מכח השתיקה של משה. מה הפשט? מסביר רבי נתן על פי דברי רבינו (בתורה ז' ח"ב, בענין של דרי מעלה ודרי מטה), שככול שהרב יותר בבחי' 'דרי מעלה', כך הוא יכול להאיר יותר בדרי מטה, (הפוך ממה שהיינו חושבים, שככול שהרב יותר גבוה אזי הוא רחוק יותר מ'דרי מטה', אלא להיפך ככול שהוא גבוה יותר הוא מאיר ומשפיע

החכמה היא גם אהבה למשיח, לבחינת 'חכמה דעתיקא סתימאה' שמיח יגלה בתורתו.

אהבה שלישית: 'תשובה מאהבה' – לעשות את התשובה מתוך אהבה שאוהבים את ה' ית', ולא רק מיראת העונש.

אהבת ה', אהבת הרב, אהבת התלמיד, אהבת תורה

טז. אהבה רביעית: אהבת השם יתברך, כמו שנאמר (דברים ו, ה): "וְאֶהְבֶּתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ". ונכלל בזה גם אהבה שהקב"ה אוהב אותנו, בבחינת כמים הפנים לפנים, כי אהבה היא לשני הצדדים.

אהבה חמישית: אהבת הרב, שהתלמיד אוהב את הרב, ועל ידי האהבה הגדולה הוא מקושר ברבו. וכמו שביאר זאת בלקוטי מוהר"ן (תורה קל"ה), וז"ל: עקר ההתקשרות הוא אהבה, שיהיה את הצדיק אהבה שלמה, כמו שכתוב (בראשית מד, לו) "וּנְפֹשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ", ותרגומו: 'חביבא ליה בנפשה', וכמו שכתוב (שמואל א' יח, א) "וּנְפֹשׁ יְהוֹנָתָן נְקֻשָּׁה בְּנַפְשׁ דָּוִד". וְאֶהְבֶּתוּ אֶת הַצַּדִּיק יְהִי יוֹתֵר מֵאֲהַבְתׁ נָשִׁים, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (שְׁמוּאֵל ב' א, כו) "נִפְלְאָתָה אֶהְבֶּתְךָ לִי מֵאֲהַבְתׁ נָשִׁים". וע"ע שם תורה קע"ו.

אהבה שישית: אהבת הרב לתלמיד. וכמו בא בחיי מוהר"ן (אות תע"א), וז"ל: האהבה שיש בין הכשרים והיראים, בפרט האהבה שיש בין הצדיק וְאֶהְבֶּתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ, זאת האהבה אין לשער והיא אהבה אמתית, אהבה עצמית באמת לאמתו. כי הצדיק אוהב את אנשיו באהבה גדולה ורבה מאד, וּפָנָה בְּטוֹבָתָם מְאֹד בְּאֵמֶת. אם היה אפשר לו, היה נותן להם כל הטוב שבעולם. וגם בעולם הזה הוא רוצה שייטב להם מאד אף על פי שאין זה צדק גדול באמת, כי העקר הוא טובת העולם הנצחי, אף על פי כן הוא רוצה בטובתם מאד גם בעולם הזה, שיהיה להם כל טוב, תצרות מצירות וגנות וכיוצא וכו', עכ"ל.

אהבה שביעית: אהבת תורה, שאנו מצווים לאהוב את התורה הקדושה, וכמו שאמר רב בתפילתו (ברכות טז:) חיים שיהיה בהם אהבת תורה. וכמו שדרשו בגמ' בקידושין (דף לו:) על הפסוק (קהלת ט, ט) "רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֲהַבְתָּ" – 'אם תורה היא' וכו'.

אהבת הבנים, אהבת אשתו וישראל, אהבת ארץ ישראל

יז. אהבה שמינית: אהבת הבנים. שהאדם אוהב את בניו ובנותיו באהבה טבעית, וגם הם מצווים לאהוב את אביהם אמם.

אהבה תשיעית: אהבת ישראל. וכמו שכתוב (ויקרא יט, יח) "וְאֶהְבֶּתָּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ אֲנִי ה'", שמצווה כל אחד מישראל לאהוב את חברו כנפשו ומאודו. ובכלל פסוק זה, היא לאהוב את אשתו, כמו שדרשו בגמ' בקידושין (דף מא.) ונמצא שאהבה זו כוללת גם את אהבת ישראל וגם את אהבת אשתו, כי שניהם נדרשים מפסוק אחד בתורה. וכפשט הפסוק "רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֲהַבְתָּ".

אהבה עשירית: זו אהבת ארץ ישראל. במדרש (תנחומא במדבר י"ז), מובא: ברא הקב"ה ארצות וברר אחת מהן זו א"י שנאמר (דברים יא, יב) "אֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ דָּרַשׁ אֶתָּה תִּמְנִיד". וכך קרא אותה 'ארצי', שנאמר (ויאל ד, ב) "וְאֵת אֶרְצִי חִלְקוּ". עוד אמרו (תנחומא ראה ח:) חביבה א"י שבחר בה הקב"ה, אתה מוצא כשברא העולם חלק הארצות לשרי האומות ובחר בא"י... ובחר לחלקו ישראל... אמר הקב"ה יבואו ישראל שבאו לחלקי וינחלו את הארץ שבאה

אלא זה 'מקיף דמקיף', שבכלל אין לנו השגה בו. ואומר רבינו, שזו הבחינה הגבוהה של 'נחמו נחמו עמי'.

נמצא שעל ידי: "וְאֶהְבֶּתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ" – שהתפלל משה רבינו תקט"ו תפילות, ולא התקבלה תפילתו אלא נאמר לו "אֵל תוֹסֵף דַּבֵּר אֵלַי" – בחינת 'שתיקה', ע"י זה מתקיים 'נחמו נחמו עמי'. שעם ישראל זוכים למקפים העליונים בגאולה העתידה כמו שביאר רבינו, וזוהו 'איתפשטותא דמשה' שבכל דור ודור, להציל אותנו מהלקיפה של הערב רב, שלא ניפול בכל הניסיונות, וגם הגאולה עתידה הכול מכוח השתיקה של משה רבינו.

הנחמה שבט"ו באב

יג. מיד אחרי תשעה באב יש לנו את היום הגדול – ט"ו באב, ובשנים שתשעה באב הוא בתחילת השבוע – אזי ט"ו באב הוא ממוצע המחבר בין ט' באב לבין 'שבת נחמו' (וכמו השנה). אבל יש גם הרבה שנים ש'שבת נחמו' קודמת לט"ו באב (כשחל ט' באב בסוף השבוע). ואיך החיבורים האלו נעשים?

מובא בגמרא (תענית לו:) "לא היו ימים טובים לישראל כיום ט"ו באב וכיום הכיפורים". שואלת הגמ': מילא יום כיפורים הוא יום סליחה וכפרה, ונתנו בו לוחות שניות, אלא מה הענין ביום ט"ו באב שלא היו ימים טובים כאלו וכו'? וחז"ל שם מונים כמה דברים טובים שקרו ביום ט"ו באב. ואמר רב יהודה אמר שמואל: יום שהותרו שבטים לבוא זה. רב יוסף אמר רב נחמן: יום שהותר שבת בנימן לבוא בקהל. רבה ב"ב חנה א"ר יוחנן: יום שכלו בו מתי מדבר. עולא אמר: יום שביטל הושע בן אלה פרוסדיות (שומרים) שהושיב ירבעם בן נבט על הדרכים שלא יעלו ישראל לרגל. רב מתנה אמר: יום שנתנו הרוגי ביתר לקבורה ותקנו ביבנה 'הטוב והמטיב'. רבה ורב יוסף: יום שפסקו מלכרות עצים למערכה.

ואומרת שם המשנה (תענית כו:) אמר רשב"ג: "לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב וכיוה"כ, שבהן בנות ירושלים יוצאות וחולות בכרמים. כלומר שגם בט"ו באב וגם ביום הכיפורים הם ימי השידוכים של עם ישראל, שעל ידם זוכים לאהבה של קדושה. (וכנגד זה הסטרא אחרא לקחה את היום הקדוש הזה, ועשתה חג של פריצות וכו').

עשרה סוגי אהבה שבקדושה - שמתעוררים בט"ו באב ויוה"כ

יד. וכעת נלמד שיש עשר מיני אהבות בקדושה שאנחנו צריכים לזכות להם. ונסדר אותם לפי עשר הספירות הקדושות. וכך גם נבין איך ט"ו באב ויום הכיפורים – הם אלו שגורמים לנו את האהבות הקדושות האלה.

אהבת בית המקדש, אהבת החכמה, תשובה מאהבה

טו. אהבה ראשונה: אהבה לבית המקדש, וכמו שאומר דוד המלך (תהלים כו, ח) "ה' אֶהְבֶּתִי מֵעוֹן בִּיתְךָ וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ". ואיך נדע שאנו אוהבים? דבר שמצפים לו ומייחלים ומתגעגעים אליו, זה סימן שאוהבים אותו, מי שמצפה ומייחל לבנין בית המקדש – זה מראה שיש לו אהבה לבית המקדש, ומייחל שיהיה בית להקב"ה.

אהבה שנייה: 'אהבת החכמה'. החכמה הגבוהה ביותר היא 'חכמה דעתיקא סתימאה', שממנה באה 'תורה דעתיקא סתימאה' כמו בא בזוהר פרשת בהעלותך (ח"ג דף קנב), ומובא בליקוטי מוהר"ן (תורה ל"ג אות ד' וסוף תורה מ"ט). וזו תורתו של משיח, שהוא יגלה 'תורה דעתיקא סתימאה' שבאה מספירת החכמה. נמצא שאהבת

ברבו, נמצא שמצד אחד יש את אהבת התלמיד לרב אבל מצד שני הוא כל הזמן צריך לשמור שיהיה 'מורא רבך כמורא שמים', והרי שיש כאן שילוב של אהבה עם יראה שהיא בגבורה.

בספירת ה'תפארת' – אהבת התורה. כמובא בגמרא (ברכות סוף דף נח). שהתורה היא בחינת 'תפארת', כמו שאמרו שם 'תאפרת זו מתן תורה'.

בספירת ה'נצח' ו'הוד' – זו אהבת האב לבניו ולבנותיו. כתוב בגמ' (יבמות דף עח). 'ש'עובר ירך אמו' – ירך זה רגל, וכן אמרו (עירובין ע): 'ברא כרעא דאבוה' – הבן הוא הרגל של האב. והרי שהילדים בחינת המקל הרגליים של האבא והאמא, והרגליים הן ספירות נצח והוד (כמו שאמרים ב'פתח אליהו' נצח והוד תרין שוקין). ומכיון שייחדנו אהבה כנגד ספירת ה'דעת', לכן חיברנו את ה'נצח' וה'הוד' ביחד (כמו במקרה המלכים), ויש פה רמז לזכר ונקבה, לאהוב את הבנים הזכרים (נצח), וגם את הבנות (הוד) שזה בחי' 'תרי פלגי דגופא'.

בספירת ה'יסוד' – זה אהבת ישראל ואהבת אשתו. והנה אהבת אשתו היא בספירת היסוד, ובאשתו אפשר לקיים בשלמות (ויקרא יט, יח) "וְאֶהְבֶּתְךָ לְרַעֲךָ כָמוֹךָ", וא"כ אהבת כל ישראל נלמדים מאהבה שאדם אוהב את אשתו, ולכן האהבה של כל ישראל ג"כ שייך לספירת ה'יסוד'.

בספירת ה'מלכות' – אהבת ארץ ישראל, כי ארץ ישראל היא בספירת המלכות, כמבואר בזוהר נח (ח"א דף סז). ובזוהר וישלח (ח"א דף קסו), ושם הלשון: 'שְׂכִינְתָא (ספירת המלכות) לֹא שְׂרִיא אֱלֵא בְּאַחְסְנֵיהּ (אינה שורה אלא בנחלתה), דְּאִיהִי אֲרַעָא קְדִישָׁא (שהיא ארץ ישראל)'.
ולסיכום – נחזור על כל עשר האהבות: 'כתר' – אהבת המקדש. 'חכמה' – אהבת המשיח ותורתו. 'בינה' – תשובה מאהבה. 'דעת' – אהבת הקב"ה. 'חסד' – אהבת הרב לתלמיד. 'גבורה' – אהבת התלמיד לרב. 'תפארת' – אהבת תורה. 'נצח והוד' – אהבת הבנים והבנות, ואהבתם להוריהם. 'יסוד' – אהבת אשה לבעלה ואהבת ישראל. 'מלכות' – אהבת ארץ ישראל.

האהבות שמתעוררים ביום הכיפורים

יט. וכעת נחזור לענין של ט"ו באב, יום אהבה בקדושה, שבו היו בנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים, והיו עושים שידוכים בקדושה, וכן ביום כיפור שהוא יום סליחה וכפרה, שהקב"ה מוחל וסולח לנו על העוונות, היו עושים את השידוכים האלו. ונתחיל לבאר דוקא את ענין השידוכים שביה"כ, ואהבות הנ"ל הנעשים ביום הקדוש הזה.

כי יש להתבונן, שביום כיפור יש בו אהבת הקב"ה לעם ישראל, כי הקב"ה מוחל וסולח לכל עוונותינו. ומתוך שהקב"ה אוהב אותנו כל כך, זה גורם שאנחנו גם נאהב אותו ית', כדרך האוהבים זה את זה, וככול שאחד מהאוהבים מגביר את אהבתו, זה גורם גם לשני לאהוב יותר. נמצא שביה"כ מתעוררת האהבה שבדעת, לאהוב את הקב"ה, מכח מה שהוא מרבה את אהבתו אלינו.

אהבת ישראל היא תוצאה מאהבת ה'

כ. וענין זה גורם גם את 'אהבת ישראל', כי בעומק הסיבה שצריך לאהוב כל יהודי ויהודי, היא שנשמת כל יהודי היא חלק אלוה ממעל, ויש בה השראת השכינה, וע"י שאני אוהב כל יהודי באשר

לחלקי. ופרשתנו פרשת 'זאת חנן' מתחילה דוקא באהבה הזו שמנינו באחרונה – אהבה של ארץ ישראל, שמשוה מרוב אהבתו לארץ ישראל, התפלל כל כך הרבה תפילות.

יחוד האהבות הנ"ל בעשר ספירות

יח. ונסדר את עשר האהבות לפי עשר הספירות, ואז נוכל להבין איך היום המיוחד ט"ו באב מזכה אותנו בעשר אהבות המיוחדות האלו. בספירת הכתר – האהבה של בית המקדש, כי אף שבינת המקדש מקומו בכמה ספירות ב'דעת' (ברכות לג). או בהוד (שם סוף דף נח), אבל יש בו גם את הבחינה הגבוהה מכל הספירות, כי בית המקדש הוא בחינת 'למעלה מטעם ודעת', ספירת הכתר שהיא למעלה מהמקום ולמעלה מהזמן. ובבית המקדש יש את בחינת למעלה מהמקום (כמו שכתוב: 'עומדים צפופים ומשתחיים רווחים', ומקום הארון אינו מן המידה וכו').

בספירת החכמה – האהבה למשיח צדקנו וחכמת תורתו. אומר הרמב"ם (ה' מלכים יב, ד) וז"ל: 'לֹא נִתְּאוּ הַחֲכָמִים וְהַנְּבִיאִים יְמוֹת הַמְּשִׁיחַ, לֹא פְּדֵי שִׁישְׁלָטוּ עַל כָּל הָעוֹלָם... וְלֹא פְּדֵי לְאַכֵּל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׁמַחַת, אֲלֵא פְּדֵי שִׁיחֵי פְּנוּיִן בְּתוֹרָה וְחֻמְתָּהּ, פְּדֵי שִׁיזְכוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. יוֹצֵא, שְׁעִיקָר הַצִּיפִּיהַ לְמִשִּׁיחַ הַיּוֹם בְּשִׁבְלֵי לְזִכּוֹת לְחֻמְתַּת הַתּוֹרָה, וְכִמוּ שֶׁאִמְרַ רַבֵּינוּ, שֶׁתּוֹרָה דַּעֲתִיקָא סְתִימָא' זו התורה שמשמח צדקנו יגלה לנו, ולכן את האהבה הזאת נשים בספירת ה'חכמה'.

בספירת הבינה – תשובה מאהבה. תשובה תמיד שייכת לספירת הבינה, ועיקר העיקרים זה לעשות תשובה מאהבה. כמו שאומרת הגמרא יומא (דף פו). שיש ארבעה חילוקי כפרה, כי כשעושים תשובה לא תמיד העוון מתכפר מיד, אלא לפעמים צריך ח"ו יסורים או יוה"כ או מיתה כדי שיתכפר, וזה דבר לא כל כך פשוט, אבל אם אדם זוכה לעשות 'תשובה מאהבה' – שהזדונות נהפכים לו לזכויות, ע"י אהבה כזאת אין חילוקי כפרה, ומתכפר לו הכל מיד. ולכן תשובה מאהבה – שאדם לא עושה את התשובה בגלל פחד ויראה, אלא מהאהבה לקב"ה, זו התשובה הגבוהה ביותר.

בספירת ה'דעת' – אהבת השם יתברך. האפשרות היחידה לאהוב את הקב"ה, זה רק כשנדע אותו, וכל אחד כפי מה שמשער בליבו, וככל שמתגלה בו יותר ידיעת הקב"ה ורוממותו, ככה יותר מתחזקת אצלו אהבת השם. כי כדי לאהוב משהו, אתה צריך לדעת ולהכיר אותו. וכמו שכתוב (בראשית ה, א) "וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ" – וככל שיש יותר ידיעה כך יש יותר אהבה.

בספירת ה'חסד' – אהבת הרב לתלמיד. מובא בגמרא (סוכה מ"ט) בדרשת הפסוק (משלי לא, כו) "וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָה" – וכי יש תורה של חסד ויש תורה שאינה של חסד? אלא: תורה ללמדה – זו היא תורה של חסד. כשהרב מלמד תורה זה נקרא 'תורת חסד', כי בשבילו אם הוא לומד לבד אולי הוא היה לומד יותר טוב, אלא שיש לו בחינת 'תורת חסד', וזו האהבה של הרב לתלמיד, שעושה איתו חסד ללמדו.

בספירת ה'גבורה' – אהבת התלמיד לרב. באהבת התלמיד צריך תמיד שיהיה מעורב בה גם יראה, כמו שאמרו (שבת לז) כל תלמיד חכם שיושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר – תכוונה, (ופירש"י מרירות מחמת אימה). ובמשנה (אבות ה, יב) אמרו: 'מורא רבך כמורא שמים'. ולכן צריך שהתלמיד ייזהר כל הזמן שלא יהיה ליבו גס

אהבת המקדש שייכת גם ליום כיפור וגם לט"ו באב

כג. אבל בעומק מלבד ארבעת האבות האלו, (אהבת ה' אהבת ישראל, אהבת תורה ואהבת ארץ ישראל), ביום ט"ו ובאב וביום הכיפורים יש בהם גם את שאר האבות. וכמו שנבאר, כי אהבת בית המקדש שייכת בין ליום ט"ו באב ובין ליום כיפורים, ותחילה נסביר כיצד בית המקדש שייך ליום כיפור.

אהבת בית המקדש – מובא בליקוטי מוהר"ן (תורה ז' תניינא אות י"א) וז"ל: משה רבנו בקש (במדבר יד, יט) "סלח נא לעון העם הזה" – על חטא המרגלים, ועל ידי חטא המרגלים גרמו חרבן בית המקדש, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (תענית כט.), שהשם יתברך אמר להם אתם בכיתם בכיה של חנם, אני אקבע לכם בכיה לדורות. כי אותו הלילה ליל תשעה באב היה, שבו נחרב הבית המקדש, ומשה רבנו בקש על זה "סלח נא", כי בזה החטא והפגם תלוים כל העוונות, כי על ידי זה הפגם נחרב הבית המקדש, עכ"ל. והקב"ה הסכים עם משה כמו שכתוב (במדבר יד, כ) "ויאמר ה' סלחתי כדברך" – וזה הפסוק 'סלחתי כדברך' (שמזכירם ביכל נדרי, וכן גם ביום כיפור) מכוון על חטא המרגלים שבגללו נגזר חורבן בית המקדש, והתיקון לזה הוא ביום כיפור, שאז הוא יום סליחה וכפרה. גם יש להוסיף, כי למרת יום כיפור נצטוונו על בנין המשכן, שהוא גם בחינת 'בית המקדש'.

גם יום ט"ו באב הוא תיקון לתשעה באב, שבו נחרב בית המקדש, כי על חטא המרגלים שגרם את חורבן בית המקדש, נענשו למות כל שנה בתשעה באב, וביום ט"ו באב פסקו מלמות כמבואר בגמ' בתענית הנ"ל. נמצא שיום ט"ו באב הוא תיקון לתשעה באב שהוא חורבן בית המקדש, והרי שאהבת המקדש שייכת גם ליום כיפור וגם ליום ט"ו באב.

אהבת חכמה ותשובה מאהבה שייכת ליום כיפור

כד. הענין של תורה דעתיקא סתימאה, שהיא תורתו של משיח, שעליה דיברנו שהיא 'אהבת החכמה', אהבה הזו רמוזה ביום הכיפורים. כי שכחת התורה נעשתה בשבירת הלוחות כמו שאמרו בגמ' בעירובין (דף נד.): אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות לא נשתכחה תורה מישראל. לוחות ראשונות זה בחינת תורתו של משיח, זה התורה שנוכה לעתיד לבוא, שהיא בחינת 'אהבת החכמים', ומקצת מהתיקון לדבר זה זכינו ביום כיפור, כי ביום כיפור זכינו לקבל את הלוחות השניות. גם ספירת ה'בינה' – תשובה מאהבה, שייכת ליום כיפור שעניינו הוא תשובה. ותשובה היא ב'בינה', יום כיפור הוא כולו יום של תשובה, ולכן התשובה השלימה ביותר היא 'תשובה מאהבה' שייכת ליום כיפור.

אהבת הרב והתלמיד, אהבת תורה - לט"ו באב

כה. ספירת ה'חסד' – אהבת הרב לתלמיד. וספירת ה'גבורה' – אהבת התלמיד אל הרב. וספירת ה'תפארת' – אהבת תורה. כאן כל שלושת האהבות האלה שייכות לט"ו באב. כי מט"ו באב מוסיפים בלימוד התורה (כי הלילות מתארכים וכנ"ל), ולכן גם אהבת הרב, וגם אהבת התלמיד, שהם פרטים מאהבת התורה, הכל שייך לט"ו באב.

אהבת הבנים - לט"ו באב ויום הכיפורים

כו. ספירות 'נצח' וה'הוד' – אהבת הבנים והבנות וההורים. שייכים גם ליום כיפור וגם לט"ו באב. כי בשניהם היו אומרות הנשים:

הוא, ע"י זה אני מתקשר עם חלק שכינה שנמצא באותו יהודי, ולכן 'אהבת ישראל' היא מתקשרת עם האהבה שלנו להקב"ה.

שוב, ביום כיפור הקב"ה אוהב אותנו מאוד ומכפר על עוונותינו, וממילא גם אנחנו מחזירים לו אהבה. וכמו באהבה של בני זוג, יש כאן שתי אהבות – אהבת הבעל לאישה, ואהבת האישה לבעלה. הקב"ה הוא בחינת הזכר, ואנחנו עם ישראל בחינת הנקבה, ואם כן יום כיפור הוא גורם את שתי האהבות האלו. וכבר אמרנו שהאהבה שלנו להקב"ה היא ב'דעת', ואהבת ישראל שהיא מבחינת 'אהבת אשה לבעלה' כנ"ל זה ביסוד, וממילא יוצא שביום כיפור יש לנו את אהבות שבבחינות ה'דעת' וה'יסוד'. כי האהבה שלנו את הקב"ה גורמת לנו את אהבת ישראל.

אהבת התורה המתגברת ביום ט"ו באב

כז. ומה קורה בט"ו באב? ט"ו באב זה דווקא היום של אהבת תורה, ואהבת ארץ ישראל. מה הסיבה? אהבת תורה זה שאני אוהב ללמוד תורה. הגמרא בתענית (דף לא.) אומרת, שיום ט"ו באב זה יום שצריך להוסיף בו בלימוד התורה, וזה מה שכתוב במשנה (אבות א, יג) "ודלא מוסיף יסף" – מי שלא מוסיף בלימוד התורה חס ושלום מסתלק. ומסביר רש"י שהיות שביום ט"ו באב הלילות מתחילים להתארך (כי עד אז לילות הקיץ היו קצרים יותר) וכתוב בגמרא בעירובין (דף סה.) "לא איברי סיהרא (לילה) אלא לגירסא".

וכמו שאומר הרמב"ם (ה' תלמוד תורה ג, יג) אין אדם למד רב חכמתו אלא בלילה. לפיכך מי שרצה לזכות בכתר התורה יזהר בכל לילותיו ולא יאבד אפלו אחד מהן בשנה ואכילה ושתיה ושיחה וכיוצא בהן, אלא בתלמוד תורה ודברי חכמה. אמרו חכמים אין רנה של תורה אלא בלילה שנאמר (איכה ב, יט) "קומי רני בלילה". וכל העוסק בתורה בלילה חוט של חסד נמשך עליו ביום, שנאמר (תהלים מב, ט) "יומם יצנה ה' חסדו ובלילה שירה עמי" וגו', ע"כ. וא"כ יום ט"ו באב זה יום שבו אנחנו מגבירים את 'אהבת התורה' – על ידי שאנחנו מוסיפים עוד בלימוד התורה.

גם אהבת ארץ ישראל מתגברת ביום ט"ו באב

כח. ואהבה השנייה שמתגלה ביום ט"ו באב, הוא 'אהבת ארץ ישראל', וכמו שהבאנו לעיל מהגמ' לעיל שאחד השמחות שהיו בט"ו באב, שהוא יום שבו ניתנו 'מתי ביתר' (אחר החורבן) לקבורה, וזה בחי' 'אהבת ארץ ישראל', כי כל הזמן שהיו מושלכים הרוגי ביתר כדומן על פני האדמה, כביכול אדמת ארץ ישראל היתה טמאה, וע"י שניתנו לקבורה בט"ו באב נטהרה ארץ ישראל, וזה בחינה של אהבת ארץ ישראל. ואם כן יש ביום ט"ו באב התגברות באהבת התורה בספירת התפארת, ובאהבת ארץ ישראל שהיא בספירת המלכות.

נמצא שביום כיפור ובט"ו באב מתגברים ארבע אהבות שהם גורמים את השידוכים שיש בט"ו באב, וביום הכיפורים. כי הסברנו שביום כיפור יש את אהבת ה' שבדעת, ואהבת ישראל שביסוד. אהבת ה' זה אהבת החתן, ואהבת ישראל זה בחינת הכלה. וכיון שיש את שתי אהבות האלו, לכן זה יום של שידוכים. וכן ביום ט"ו באב יש שתי אהבות שהם בחינת חתן וכלה, כי יש את אהבת התורה – שהיא כנגד החתן בספירת התפארת, ויש את אהבת ארץ ישראל שהיא כנגד הכלה בספירת המלכות. ותפארת ומלכות הם חתן וכלה, ולכן גם יום ט"ו באב הוא יום של שידוכים.

ולכן צריך לדעת שזה לא תמיד מחייב שהזיווג ראשון הוא הראשון, ולא תמיד הזיווג השני הוא שני, אלא זה הולך לפי שורשי הנשמות. וזה קצת מניח דעתו של אדם שהתגרש, כי יכול להיות שהזיווג השני הוא הראשון, וכמו שמצאנו אצל דוד המלך שאצלו האשה השנייה, היא היתה הזיווג הראשון שלו. וזה סוד נפלא בענין של הזיווגים.

יום כיפור - זיווג מן השמים, ט"ו באב זיווג לפי מעשיו

ל. וכשנתבונן בזיווגי יום כיפור וט"ו באב, ונחשוב מי מהם מתאים לזיווג הראשון, ומי מתאים להיות זיווג שני? מסביר הרב גינזבורג שליט"א, שיום כיפור זה נחשב זיווג ראשון, כי זה זיווג לפי שורש נשמתו, כי ביום כיפור עצמו אי אפשר לזווג לאדם לפי מעשיו, כי רק עכשיו הוא עשה תשובה ונמחלו לו כל עוונותיו והוא במצב נקי ללא חטא, ולכן זה זיווג כפי שורש נשמתו. יוצא שהזיווג של יום כיפור הוא הבחינה שמוזוגים לאדם לפי מה שהכריזו 40 יום קודם יצירת הוולד. והזיווג של ט"ו באב (שמגיע באמצע בין הזמנים, ובין הזמנים האדם לא במצב הכי טוב שלו, וזה עדיין לפני ימי התשובה), זה נחשב לזיווג של האדם לפי מעשיו.

והנה בזיווג משורש נשמתו, האשה היא יותר עזר מאשר כנגדו, כי היא ממש חלק מנשמתו, וזיווגם קדוש כי לא פגמו במעשיהם. ולכן הם גם זוכים לשלום בית נפלא. אולם כשמדברים לאדם לפי מעשיו, הכל תלוי במעשיו, ולפעמים דוקא האשה יותר כנגדו מאשר עזר, כפי העליות והירידות שיש לו כל הזמן, כי הכל לפי מעשיו בכל שעה ושעה.

הזיווגים בזמן שלנו שכולנו מהרבה גלגולים הם זיווגי ט"ו באב

לא. ולכאורה לפי מצב הנישואין היום, רוב הזיווגים הם זיווגי ט"ו באב, שזה זיווג לפי מעשיו, מה הסיבה לכך? אלא היות שאנחנו נשמות שנמצאות בהרבה מאוד גלגולים של דורות על גבי דורות, כל נשמה היא פאזל של הרבה נשמות, וכמו שאומר רבינו (שיחות הר"ן נ"ד), כי כשאדם בא בגלגול, הוא לא מגיע כמו שהוא היה בפעם הקודמת כי הקב"ה לא חוזר על דבר פעמיים, אלא הוא בא עם נפש פלונית, ורוח אלמונית, ויש אצלו קיבוץ של חלקי נפשות ורוחות הרבה מאוד. וכיוון שכל נשמה מורכבת מהרבה גלגולים ושורשי נשמות, לכן יותר שייך לנו זיווגי ט"ו באב, שזה נקרא זיווג לפי מעשיו, כי יכול להיות שכבר מזמן הפסדת את הזיווג האמיתי שלך - והיא התחתנה עם מישהו אחר. ולכן קצת יותר קשה היום שהאשה תהיה ממש עזר אלא הרבה פעמים היא עם הרבה כנגדו.

בפרטות הנשמות המגולגלות יש גם זיווג ראשון וגם שני

אבל אני רוצה לומר בזה חידוש עמוק, כי כל הנ"ל הוא בכללות שיש פעמים שזוכה לזיווג ראשון ויש לזיווג שני. אבל בפרטות לכל אדם יש באשתו גם את הזיווג ראשון וגם את הזיווג השני. כי הבאנו את דברי רבינו שכל נשמה באה מצרופים של הרבה מאוד נשמות, וכן האשה באה מצירוף של הרבה נשמות, ולכן יש בנו גם את הבחינה של הזיווג ראשון שנבראנו ביחד, באחת מהנשמות שלנו, ויש בנו גם את הבחינה של זיווג כפי מעשיו.

השם יזכה אותנו למידת השתיקה ולשלום בית אמיתי ולאחדות ואהבת חניס בין כל עם ישראל, ולביאת משיח צדקנו ונזכה במהרה לראות בבנין בית המקדש השלישי אמן ואמן.

שבת שלום ומבורך. עריכה: ליאור גבע

"בחור שא נא עניך... מיוחסות שבהן היו אומרות 'אין אישה אלא לבנים'. וא"כ רואים ששניהם גם ה'נצח' וה'הוד' שייכים לט"ו באב וליום כיפור.

לסיכום - אהבת המקדש שבכתר - לט"ו באב ויוה"כ. אהבת החכמה ותשובה מאהבה שבחכמה ובבינה - ליום כיפור. אהבת ה' שבדעת - ליום כיפור. אהבת הרב והתלמיד והתורה שבחסד גבורה ותפארת - לט"ו באב. אהבת הבנים שבנצח והוד - לט"ו באב. אהבת ישראל ואהבת אשתו שביסוד - ליום כיפור. אהבת ארץ ישראל שבמלכות - לט"ו באב.

שידור שמכריזים מהשמים וזיווג לפי מעשיו

כו. בענין השידוכים, מובא בגמרא בסוטה (דף ב.ו): "אמר ריש לקיש אין מזווגים לאדם אישה אלא לפי מעשיו". כלומר שהזיווג שאדם מקבל הוא לפי המעשים שלו. שואלת הגמרא: והרי מכריזין ארבעים יום קודם יצירת הוולד בת פלוני לפלוני, וא"כ השידוך הוא לפי מה שנקבע לו? מתרצת הגמרא: 'לא קשיא, כאן בזיווג ראשון, כאן בזיווג שני. הזיווג הראשון זה מה שמכריזים ארבעים יום קודם יצירת הוולד, והזיווג השני זה לפי מעשיו של האדם.

החילוק שבשורשי הנשמות בין זיווג ראשון לשני

כת. רבינו מביא בליקוטי מוהר"ן (תורה רס"ה) את הזוהר (לך לך ח"א דף צ. שאומר שהנשמות של הזיווג למעלה הן אחד. (ו"ל הזוהר: "בשפעה שהקב"ה מוציא נשמות לעולם, כל אותן הרוחות והנשמות, בלן כלולות - זכר ונקבה שמתבררות יחד וכו', וכשמתחברים נעשים גוף אחד ונקמה אחת). וביארנו שזה מה שמכריזים בשבע ברכות: "שמח תשמח, רעים האהובים כשמחך יצריך בגן עדן מקדם", כי אדם הראשון וחווה נבראו בגוף אחד דו-פרצופים, וככה כל הנשמות כשהם בגן עדן קודם שירודות לעולם הם שם בנשמה אחת. וזה נקרא זיווג ראשון.

ויש בחינה שנקראת זיווג שני, שבו מזווגים לאדם לפי מעשיו, ואז הוא לא זוכה לקבל בדיוק את הזיווג שלו כפי שורש נשמתו, היינו הנשמה שהיה איתה בגן עדן יחד, ואז מתאימים לו זיווג אחר שיותר מתאים לו לפי מעשיו. ולכן כתוב: 'קשה זיווג כקריעת ים סוף'. ולמה? כי לך תתחיל לחפש מישהי שמתאימה בדיוק בשבילך, מילא הזיווג הראשון שנוצרה עמו באותה נשמה, ודאי היא מתאימה לו ממש, כי היא זו שנוצרה איתו, אבל לחפש לו מישהי אחרת שמתאימה לו לפי מעשיו, זה כבר פול שלם, וזה כבר נקרא 'זיווג שני'.

מהו זיווג ראשון ומהו זיווג שני

כט. וכפי זה ענין זיווג ראשון וזיווג שני זה לא כמו שאנחנו קוראים לזה היום, אלא כמו שגם אומרים בשם הבעל שם טוב הקדוש, שיתכן שבפעם הראשונה אדם יתחתן עם אשה שהיא כפי מעשיו ולא בת זוגו האמיתית משורש נשמתו. ורק בפעם השנייה יזכה לזיווג שהוא משורש נשמתו. (ובפרט דברים כאלו קורים כשאדם היה נשוי מעט זמן עם הראשונה, והאשה השנייה היא בעיקר מי שהיתה אשתו אם הבנים וכו').

מה הראיה לזה? מובא בגמרא סנהדרין (דף קז.) על דוד המלך, שראויה היתה בת-שבע לדוד מששת ימי בראשית, ובת שבע התחתנה קודם עם אוריה החתי, למרות שהיא לא היתה הבת זוג שלו. ויוצא שאוריה לקח אותה ראשונה, ולדוד המלך היא הגיעה בתור זיווג שני, אבל באמיתות היא היתה הזיווג הראשון של דוד משורש נשמתו כי היא הנשמה שנבראה עם דוד המלך.